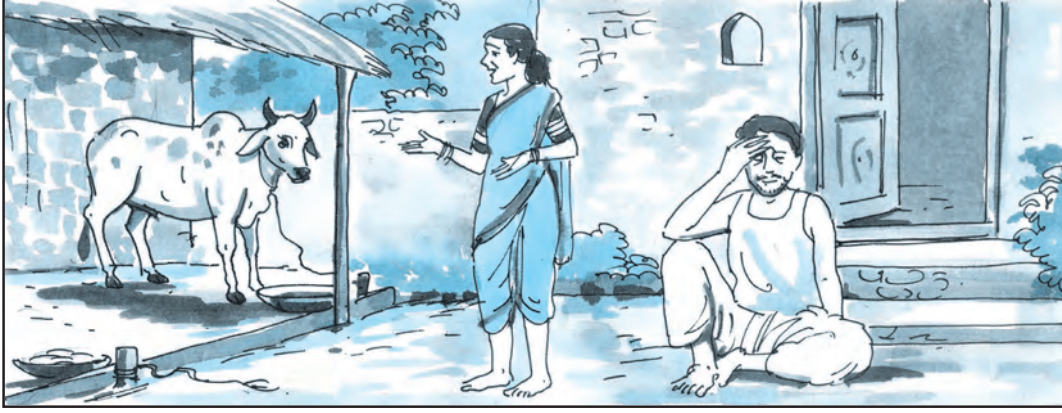

२५. मालतीची चतुराई

• वाचा.

मलण्णा शेतावरून घरी आला. त्याने दोन्ही बैलांना गोठ्यात बांधले. त्यांना चारा, पाणी दिले. हातपाय धुऊन तो घरात गेला. त्याची पत्नी मालती हिने भाजीभाकरी केली होती. दोघांनी जेवण केले. मलण्णा शेतातील कामाने खूप दमला होता. अंथरुणावर पडताच त्याला झोप लागली. सकाळी तो लवकर उठला. बाहेर आला. पाहतो तर काय! गोठ्यात एकच बैल. दुसरा बैल गायब!

“अगं गोठ्यात एकच बैल आहे. आपला दुसरा बैल कुठे गेला?” मलण्णाने घाबरून मालतीला

कशी करायची? मलण्णा डोक्याला हात लावून बसला.

तीन-चार दिवस गेले. मलण्णा मालतीला म्हणाला, “आपण तालुक्याला जाऊ. तिथे गुरांचा बाजार भरतो. तिथून एक बैल खरेदी करू.” मालती म्हणाली, “खरं आहे तुमचं. एका बैलावर नांगरणी कशी करायची?”

दोघे तालुक्याला आले. गुरांचा मोठा बाजार भरला होता. बाजारात जनावरांची खरेदी-विक्री सुरू होती. आपल्या बैलाच्या जोडीला जोड असा बैल शोधत ते दोघे बाजारात फिरू लागले. तेवढ्यात

विचारले. मालती झटकन बाहेर आली. तिलाही या गोष्टीचे नवल वाटले.

मलण्णाने आणि मालतीने गावात बैलाचा शोध सुरू केला. गावभर शोध घेतला, पण बैल काही सापडेना. दोघेही खूप थकले. घरी आले. आता काय करावे? बैल कोठे गेला असेल? एकच बैल. शेती

मालतीला त्यांचा हरवलेला बैल दिसला. ते दोघे झटकन बैलाजवळ पोहचले.

“हा तर आमचा बैल!” असे म्हणत मालतीने बैलाला अंजारले गोंजारले.

“या माणसाने आमचा बैल चोरला,” असे म्हणत तिने आरडाओरडा करायला सुरुवात केली.

बैल चोरणारा माणूस मनातून घाबरला; पण तसे न दाखवता तो मालतीशी भांडू लागला.

‘तुमचा बैल मी कशाला घेऊ? हा माझाच बैल आहे. मीच याला लहानाचा मोठा केला आहे.’ असा तो कांगावा करू लागला. बैलाभोवती लोकांची गर्दी जमली.

मालतीच्या लक्षात आले. हा चोर आपला बैल सहजासहजी देणार नाही. काहीतरी युक्ती केली पाहिजे. तिने झटकन बैलाच्या डोळ्यांवर हात धरला.

‘सांग बरं, याचा कोणता डोळा अधू आहे, डावा की उजवा?’ मालतीने चोराला विचारले. चोर गोंधळला आणि म्हणाला, ‘माझ्या बैलाचा डावा डोळा अधू आहे.’

‘नक्की ना? बैलाचा डावा डोळा अधू असेल, तर हा बैल तुझा नाही तर तो माझा आहे.’ मालती

म्हणाली.

चोराने थोडा विचार केला. त्याच्या मनात गोंधळ निर्माण झाला. या स्त्रीच्या बोलण्यावरून बैलाचा डावा डोळा अधू नसावा. ‘नाही, नाही, माझा बैल उजव्या डोळ्यांवर अधू आहे.’ चोर पटकन म्हणाला. त्याने असे म्हणताच मालतीने बैलाच्या डोळ्यांवरचा हात बाजूला केला.

‘अरे चोरा, या बैलाचे दोन्ही डोळे चांगले आहेत.’ असे मालतीने म्हटल्याबरोबर चोराची भंबेरी उडाली. लोकांसमोर चोराची लबाडी उघडकीस आली. सगळ्यांनी मालतीच्या चतुराईचे कौतुक केले आणि चोराला पोलिसांच्या ताब्यात दिले. मालती आणि मलण्णा आपल्या बैलाला घेऊन आनंदाने घरी आले.

शब्दार्थ : थकून जाणे – खूप दमणे. डोक्याला हात लावणे – विचारात पडणे. अंजारणे गोंजारणे – प्रेमाने थोपटणे. कांगावा करणे – खरे बोलण्याचा आव आणणे. सहजासहजी – त्रास न होता. भंबेरी उडणे – खूप गोंधळून जाणे. लबाडी – खोटेपणा.

स्वाध्याय

प्र. १. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) मालतीला कोणत्या गोष्टीचे नवल वाटले?
- (आ) मलण्णा डोक्याला हात लावून का बसला?
- (इ) बैल चोरणारा माणूस मनातून का घाबरला?
- (ई) मालतीने युक्ती करायचे का ठरवले?
- (उ) मालतीने कोणती युक्ती केली?
- (ऊ) चोराची भंबेरी का उडाली?

प्र. २. रिकाम्या जागी पाठातील योग्य शब्द लिहा.

- (अ) मालती बाहेर आली.
- (आ) एका बैलावर कशी करायची?
- (इ) तेवढ्यात मालतीला त्यांचा बैल दिसला.
- (ई) बैलाभोवती लोकांची जमली.
- (उ) सगळ्यांनी मालतीच्या कौतुक केले.

प्र. ३. पटकन, झटकन यांसारखे आणखी शब्द लिहा.

प्र. ४. आरडाओरडा, सहजासहजी, हे जोडशब्द आलेली पाठातील वाक्ये लिहा.

प्र. ५. मालतीच्या चतुराईचे सर्वांनी कौतुक केले. तुमच्या/मित्राच्या/मैत्रिणीच्या चतुरपणाचे कौतुक कधी झाले आहे का? घरी व वर्गात सांगा.

प्र. ६. खालील शब्दांचे विरुद्धार्थी शब्द पाठात शोधून लिहा.

(अ) खरेदी x (आ) लहान x (इ) डावा x

प्र. ७. खालील शब्द असेच लिहा.

दोन्ही, गोष्टी, विक्री, निरीक्षण, गर्दी, स्त्री.

उपक्रम : आतापर्यंतच्या पाठांत आलेले जोडशब्द शोधा. ते 'माझा शब्दसंग्रह' वहीत लिहा.

माझा अनुभव

एके दिवशी मी विनीताच्या घरी गेले होते. आम्ही दोघी गच्चीत गप्पा मारत बसलो. तेवढ्यात विनीताच्या आईने हाक मारली. आम्ही दोघी घरात आलो. काकू म्हणाल्या, “इथे गप्पा मारण्यापेक्षा भाजी आणायला जा आणि जाताना गप्पा मारा.”

पिशव्या व पैसे घेऊन आम्ही दोघी भाजी आणायला निघालो. आम्हांला खूप गप्पा मारायच्या होत्या. आम्ही दोघी जवळच्याच भाजीवालीकडे गेलो. भाजी घेतली व परत निघालो. सायंकाळचे सात वाजलेले. प्रत्येकजण घरात काम करण्यात गुंतलेला. टीव्हीचा जोरजोराने आवाज येत होता. रस्त्यावर कोणीही नव्हते. कोणत्यातरी बंगल्यातील दोन मोठे कुत्रे बाहेर फिरत होते. त्या कुत्र्यांनी आम्हा दोघींना पाहिले. कमरेडितके उंच आणि खाऊनपिऊन धष्टपुष्ट झालेले ते कुत्रे आमच्या जवळ आले. अंगाला चाटू लागले. पिशवीत डोकावून पाहू लागले. आमच्या अंगाचा थरकाप झाला. घाबरून दोघींच्या हातातील पिशव्या खाली पडल्या. पिशवीतील कांदे, बटाटे, फ्लॉवर, कोबी चेंडूसारखे घरंगळत रस्त्यावर पडले. दोन्ही कुत्रे पायांनी त्यांच्याशी खेळू लागले. जणूकाही ते चेंडूशीच खेळत होते. नंतर त्यातला एक कुत्रा आमच्याजवळ आला. गुडघ्यावर दोन पाय ठेवून गुरगुर करू लागला. आमची बोलतीच बंद झाली.

मोठ्याने कोणाला हाकही मारता येईना. भीतीने तोंडातून शब्दच फुटत नव्हता. ते दोन्ही कुत्रे आमच्याभोवती फिरत होते. आम्ही मदतीसाठी इकडेतिकडे पाहत होतो. तेवढ्यात मला एका बंगल्याच्या गच्चीत एक काका दिसले. त्यांचे लक्ष आमच्याकडे गेले. ते आत गेले आणि त्यांनी कुत्र्यांच्या मालकाला फोन केला.

त्या कुत्र्यांचे मालक बंगल्यातून बाहेर आले. ‘तुम्हांला कुत्रे चावले वगैरे नाहीत ना ! घाबरू नका,’ असे म्हणत त्यांनी दोन्ही कुत्र्यांना आत नेले आणि आमच्या जिवात जीव आला. त्यांनी आमची माफी मागितली. ज्या काकांनी आम्हांला गच्चीतून पाहिले होते, ते आमच्याजवळ येऊन चौकशी करू लागले. “कुत्र्यांनी आम्हांला काहीही केलेलं नाही; पण कुत्रे पाहूनच आम्ही घाबरलो.” असे त्यांना सांगून आम्ही जमेल तेवढी भाजी पिशवीत भरली आणि घरी आलो. घरी आल्यावर काकूंना हा प्रकार सांगितला. त्याही घाबरल्या.

विनीताचा भाऊ हसून म्हणाला, “अगं, तुम्ही काय गप्पा मारता ते ऐकायला ते कुत्रे आले होते. घाबरायचं कशाला !” अन् घरात एकच हशा पिकला.

शिक्षकांसाठी : विद्यार्थ्यांकडून पाठाचे प्रकट वाचन करून घ्यावे. कोणत्याही एका परिच्छेदाचे अनुलेखन करून घ्यावे.